

СТАНОВИЩЕ

от доц. д. изк. Александър Куюмджиев

ПО КОНКУРСА

за заемане на академичната длъжност **професор** в област 8. Изкуства.

Професионално направление 8.1. Теория на изкуствата, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства“ (изобразителни изкуства и синтез с архитектурата), съгласно ПРАС на ВСУ „Любен Каравелов“, чл. 63, т. 14, 15 и 65, ал. 3, обявен в ДВ бр. 37, 07.05.2021 г.

На обявения от ВСУ „Любен Каравелов“ конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ единствен явил се кандидат е доц. д. изк. Благвеста Иванова. Тя е покрила неколккратно националните минимални изисквания и е допусната от научното жури до участие в конкурса.

Благвеста Иванова е представила множество публикации, които се отнасят към обявената в конкурса научна област. Основният хабилитационен труд (В-3), озаглавен *Манастирски и селищни храмове в Софийска епархия. Наблюдение, състояние, анализи, достъпност 2015 – 2017 г.* София, 2018, е издание на ВСУ „Любен Каравелов“. Освен него, кандидатката посочва една допълнителна монография (В-6) – *Тръпко Василев и Постоянната художествена галерия. 110 години от създаването ѝ*. Парадигма, 2020 и една глава от монография, писана в съавторство (Г-15). За конкурса са представени 6 студии (Г-11) и 33 статии (Г-8, 9, 11), пълен набор от цитирания (Д-16, 17, 18), както и рецензии за нейни публикации (Д-19). Посочените изследвания са издадени след хабилитацията на Б. Иванова като доцент и не повтарят трудовете от предишните ѝ конкурси. Това е изрично удостоверено с нарочен списък на всички публикации, свързани с доцентурата ѝ, както и с дисертациите ѝ за онс „доктор“ и „доктор на науките“. В настоящия конкурс са включени още редица други материали от най-различен характер, описани в документацията, които успешно допълват основните и няма нужда да бъдат конкретно разглеждани тук.

Прави впечатление наличието на публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, както и голямото количество статии и студии от специализирани списания в областта на изкуствата, част от които са на чужд език. Също е важно да се отбележи тематичното и жанрово разнообразие на представените материали, които обхващат различни области на изкуството и се простират от строго научни публикации до такива, свързани с преподавателската дейност на кандидатката, както и текстове от областта на музеологията, опазване на културното наследство и сравнителни изследвания. С представените материали Б. Иванова успешно заявява своите интердисциплинарни познания и разностранни тематични интереси. Безспорно тя има внушителна научна продукция, обхващаща различни сфери на науката, която съответства на реномето ѝ на водещ учен по Възрожденско и Ново българско изкуство. Доц. Б. Иванова е и един от значимите изследователи на архитектурата, проучвана от гледна точка на историята на изкуството.

Монографичният труд представлява цялостно изследване на храмовете от Софийска епархия. Обхваща широк времеви диапазон и се концентрира главно върху синтеза между архитектура и живопис. Проследени са промените, които настъпват в архитектурните решения на църквите от Късното средновековие, през Възраждането и дори до XXI в. По този начин е направен детайлен разрез на използваните архитектурни типове и са изведени основополагащи изводи за промените в стила на църковното строителство в течение на няколко века и при смяната на различни социално-политически условия, вкусове и конюнктура. Тук важна част е отделеното внимание на архитектурния тип на църковно строителство след Освобождението. Приноси като цяло са и разделите, посветени на изобразяването на архитектурната среда в стенописната украса на църквите, както и синхронизирането им с наръчниците по живопис. Особено любопитен и на места много показателен е анализът на съвременното състояние на редица паметници, резултат от реставрационните намеси в тях или от съвременните реновации, осъществени по различни европейски програми. Общо, представянето в монографията на 64 паметника от Софийска епархия несъмнено представлява съществен принос не само в проучването на архитектурата, но и от историческа, изкуствоведска и социална гледни точки.

Над 30 годишната работа на Благовеста Иванова като уредник в Националната галерия е отразена в разнообразни материали представени за конкурса. На първо място трябва да се подчертае, че тя е била куратор на над 70 специализирани изложби. На този фон, посочените седем (визирам тези в подбора по групи) изглеждат не скромно, а много точно подбрани, веднъж заради изискванията на конкурса и втори път заради научната им стойност. Тук трябва да отбележим ретроспективната изложба за талантливия художник, изкуствовед и поет Димитър Арнаудов. В нея са представени ранните му творби, включващи живопис и рисунки от времето преди обучението му в Художествената академия, както и творби на автора от различни галерии в страната. Представен е и докторатът на Д. Арнаудов „Художникът и творбата“ – една безпрецедентна за времето си книга. Задължително е да се посочи, че кандидатката не е просто участник в организирането на тези изложби, а автор на техните концепции и на придружаващите ги публикации, ръководител и неизбежно – пряк изпълнител, тъй като всеки познаващ тази материя знае много добре трудностите и предизвикателствата, съпътстващи музейната изложбена дейност.

Разнообразните научни интереси на кандидатката са балансирано представени в материалите по конкурса. Особено внимание тук заслужават публикациите, свързани с изследването на портретната живопис и изобщо на българските художници от втората половина на XIX до края на XX в., в която област кандидатката е реномиран специалист. На тази тема са посветени значително количество публикации, представени в конкурса (Г-9:1, 2; Г-11: 1, 2, 3, 4, 5, 6), и може би само тези, свързани с изследване на различните аспекти на архитектурата са повече. Впечатляващият принос на кандидатката в проучването на църквата „Св. Стефан“ в Истанбул и общо на архитектурния комплекс на Златния рог също е отразен подобаващо в публикации, разглеждащи историческия контекст, строежа, участниците и архитектурните особености на църквата. (статии Г –8: 1, 2; Г-9: 6, 9, 10, 12, 14, 17, 18, 22, 23, 27) Друга област, свързана с работата на Б. Иванова в Националната галерия, са материалите по музеология, на която също са посветени отделни текстове. Не бива да се пропускат научните разработки и изложбите, свързани с водещи личности на възрожденското ни изкуство, като Николай Павлович (Г-14:1), както и тематични проучвания, отнасящи се до различни аспекти от историята на гр. София (например Г-9: 3, 8, 10, 20). Застъпени са статии,

отнасящи се към графиката, възрожденските зографи, както и такива свързани с активната преподавателска дейност на кандидатката във ВСУ „Любен Каравелов“, датираща от далечната 2005 г.

Важна част от работата на всеки изследовател е проучването на архивната информация, която позволява да бъдат открити нови и наистина оригинални за науката сведения. В това отношение може да се посочи монографията за галерията на Тръпко Василев, в която е изложен нов изворов материал, както за нейния създател, така и за функционирането на галерията като център на художествения живот след 1910 г. Подобна е и работата по творбите от сбирката на А. Керезов, която позволява да се допълнят творческите биографии на някои художници, както и изследването за Лъвов мост и Орлов мост, където са посочени важни документи за възлагането на работата на чуждестранни фирми (Г-9:5).

Приносите на Б. Иванова в изследването на архитектурното ни наследство са прекалено много, за да бъдат посочени тук поотделно. Те обхващат всякакви аспекти в проучването на архитектурните особености и се простират от средновековието до съвременността като са отразени в почти всички материали представени за конкурса. Закономерно те трябва да се отчитат като основата, върху която лежи заявката на Б. Иванова да придобие академична длъжност „професор“ именно във ВСУ „Любен Каравелов“ и напълно отговарят на неговия профил, научни и педагогически цели.

Важна част от представянето на кандидатката е и академичната експертна дейност, развивана от нея и особена тази от последните години, в които Б. Иванова е член и председател на експертната комисия по Хуманитарни науки към Фонд Научни изследвания. От съществено значение за конкурса е ръководството и участието в научни проекти, сред които кандидатката е посочила цели 8. Към това трябва да се прибавят дейностите ѝ като редактор на списания, участие в организационни комитети на международни конференции и т.н., които вкупом показват впечатляващата професионална биография на Б. Иванова и активната ѝ роля в съвременната наука.

Приложената документация към конкурса отговаря изцяло на изискванията на закона. Същото може да се каже и за формалните изисквания към самата кандидатка. Що се отнася до нейните професионални и научни качества, аз мисля,

че изследователската ѝ продукция без всякакво съмнение отговаря на критериите за заемане на длъжността „професор“.

Приемам всичките ѝ приноси. Това ми дава пълното основание убедено да гласувам за заемането от Благовеста Иванова на академичната длъжност „професор“ във ВСУ „Любен Каравелов“ и да си позволя да призова и другите колеги от научното жури на конкурса да направят същото.

София

02 август 2021 г.

Подпис:

A black rectangular box with a white 'X' inside, used to redact the signature.

(Александър Куюмджиев)